фасадній стіні перед входом до водяного млина із с. Колочава Міжгірського району, встановленої в експозиції музею, і т. д., і т. п. Вже в останні роки, працюючи в Києві на посаді директора Національного музею народної архітектури та побуту України, 2011 р. я уклав, науково відредагував і видав унікальний науковий збірник «Джерела до української етнології» (матеріали польових досліджень наукових працівників музею, починаючи з 1969 р.), в якому помістив також свою статтю «Водяні млини на Закарпатті», базовану на польових матеріалах 1969-1989 рр., зібраних у селах Хустського, Тячівського, Міжгірського, Рахівського, Виноградівського, Іршавського районів – з додачею 24 цінних ілюстрацій (16 фото, 4 замальовки, 4 схематичні плани та розрізи млинів) – усього на 28 сторінках. Згаданий збірник у жовтні 2011 р. було роздано учасникам Міжнародної наукової конференції «Дослідження, охорона, популяризація пам'яток народної культури України», зокрема й В В. Коцану з Ужгорода.

Таку докладну передісторію вивчення мною водяних млинів Закарпаття подано для того, щоб зрозуміти, як, де і в який спосіб беруться джерела для плагіату.

Отже, ближче до конкретики.

У згаданій статті пані Сологуб-Коцан плагіатом аж зашкалює. Наприклад, третій абзац з її статті на с. 74 списаний зі згаданого вище путівника 1986 р. (с. 112), а четвертий – на тій же с. 74 – нагадує текст із пояснювальної таблиці до млина із с. Колочава в музеї та моїх методичних матеріалів до оглядової екскурсії експозицією музею, підготовлених мною, якщо не зраджує пам'ять, на початку 70-х рр. XX ст. Матеріал про валило в цій же статті (с. 75-76) повністю, рядок у рядок, разом із крапками й комами, списаний знову ж таки з путівника експозицією музею 1986 р. (с. 113).

Та найбільше постаралася згадана пані при викладі матеріалу про діючу кузню-Гамору в селі Лисичево Іршавського району (с. 76). Тут цілий абзац (15 рядків) повністю, аж до непристойності, списаний із моєї статті про водяні млини Закарпаття, опублікованій у згаданому вище науковому збірнику (с. 13-14). Чи це була самостійна ініціатива пані Сологуб-Коцан, чи спільна з чоловіком, кандидатом історичних наук В. Коцаном, сказати важко, знають про це тільки вони вдвох…

Обурило й те, що без мого відома у цій статті було використано мої фото водяних млинів із Хустського та Міжгірського районів, зроблені наприкінці 60-х - на початку 70-х рр. XX ст., тобто задовго до народження авторки (чи авторів) плагіату.

Щоправда, є у статті згаданої пані й самостійне «відкриття», зокрема, в частині її твердження про те, що назва «гамора» походить від місцевості, де розташована кузня (с. 76). Повинен розчарувати авторку: назва «Гамора» походить від німецького «Hammer» (стилізовано народом в «гамор») – молот, який є важливою складовою механізму кузні, звідси й пішла назва всієї виробничо-технічної споруди – Гамора. Отже, місцевість біля кузні отримала назву «Гамора» від назви кузні, а не навпаки.

До речі, місцевість, де розташована зокрема й кузня, здавна мала назву «Пыршчок», на ній колись було сільське кладовище.

Сказане змушує замислитися: куди ми йдемо і що ми робимо?

Згадана книжка – не поодиноке видання в ряду тих, де через незнання і несумлінність авторів допускаються численні помилки і перекручення, компіляція і плагіат.

Чи не пора науковій і культурній громадськості краю розпочати боротьбу з цим ганебним явищем? Запитання до тих учених, краєзнавців, дослідників історії і культури Закарпаття, які ще не втратили відповідальності, для яких правдиве висвітлення нашої історії є справою честі і гідності.

Федака П. М. (Ужгород)

ПОКАЖЧИК ПРАЦЬ УЧЕНИХ УжНУ ЗА 25 РОКІВ (1991-2015)

Основні праці науковців Ужгородського національного університету (1991-2015) / Уклад.: О. В. Бряник, Н. С. Лехман, Л. О. Мельник, О. В. Хаван, О. З. Цуняк; уклад. розд. «Дисертації»: Н. Я. Данилець, М. І. Чорній; передм. В. І. Смоланки; відп. за вип. М. М. Медведь; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Ужгор. нац. ун-т», Наук. б-ка. – Ужгород: Вид-во Олександри Гаркуші, 2016. − 696 с.

Однією з найважливіших функцій діяльності бібліотек є бібліографічна, зокрема створення різних бібліографічних посібників. Найважливішим із них більшість фахівців вважає бібліографічний покажчик [3, с. 6]. Його підготовка потребує тривалої та сумлінної праці. В останні десятиліття складність і актуальність бібліографічних розвідок дедалі зростають.

Популяризація праць науковців нашого краю, зокрема представників Ужгородського університету,

© Олашин М. В., 2016.

вивчення здобутків закарпатських учених, систематизація їхніх праць, відповідне висвітлення у пресі всього, що сприяє «престижу університету, його розвитку, іміджу» [2, с. 211], – є важливими завданнями нашої крайової бібліографії.

Яскравим прикладом назагал успішної роботи в цьому напрямі стала поява ґрунтовного (696 сторінок у твердій кольоровій палітурці) видання «Основні праці науковців Ужгородського національного університету (1991−2015)» (далі – «Покажчик»), підготовленого співробітниками Наукової бібліотеки Ужгородського національного університету (Ужгород, 2016).

Поява бібліографічного покажчика праць науковців є фактично підведенням підсумків дослідницької роботи за певний проміжок часу. Пропоноване видання продовжує традицію, започатковану попереднім бібліографічним виданням «Основні друковані праці викладачів та співробітників Ужгородського державного університету (1946–1990 рр.)», укладеним знаним закарпатським бібліографом, співробітницею Наукової бібліотеки УжНУ О. Д. Закривидорогою у співавторстві (1991).

Новий бібліографічний покажчик, підготовлений до 70-річчя вищого навчального закладу, логічно доповнив бібліографію доробку вчених УжНУ матеріалами від 1991 р. по грудень 2015 р. Перелічені в Покажчику праці вчених значною мірою вже відомі у професійних колах. Адже спектр зацікавлень учених УжНУ включає історичні, фізико-математичні, юридичні, економічні та інші науки.

У процесі пошуку цих матеріалів укладачами було опрацьовано каталоги і фонди Наукової бібліотеки УжНУ, ресурси Інтернету, здійснено перегляд видань органів державної бібліографії, використано матеріали обліку наукової продукції редакційно-видавничого відділу університету, списки окремих видань, підготовлені університетськими кафедрами [1, с. 7]. Описи праць розташовані у хронологічному порядку з виділенням років видання, а в межах кожного року – за алфавітом прізвищ авторів або назв книг. Видання іноземними мовами подано в кінці року. Відомості про авторство вказуються згідно з інформацією на титульній сторінці видання. Бібліографічний опис та скорочення слів у бібліографічних описах здійснено за чинними в Україні державними стандартами: ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис, бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання», ДСТУ 3582-97. «Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила». Бібліографія включає праці науково-педагогічних працівників двох вишів – Ужгородського національного університету та Закарпатського державного університету, об'єднаних в єдиний вищий навчальний заклад 2013 р.

Понад п'ять з половиною тисяч публікацій (левова частка з яких так чи інакше пов'язана з доробком колективу УжНУ), зафіксованих у виданні, засвідчують працездатність їхніх авторів, великий творчий потенціал і широкий дослідницький діапазон.

У пропонованому покажчику матеріали систематизовано у дев'ятьох основних розділах. Так, до Розділу 1 («Історія університету. Загальні питання») увійшов перелік праць і матеріалів, в яких можна знайти інформацію про становлення наукових досліджень, історію окремих підрозділів УжНУ (насамперед кафедр, факультетів і вишу в цілому), спортивні досягнення співробітників і викладачів ВНЗ, а також інші питання.

Університет здійснює підготовку і випуск наукових та навчально-методичних видань: матеріалів наукових конференцій, збірників наукових праць, монографій, науково-популярних видань, підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій, довідників тощо українською, англійською, угорською, словацькою та іншими мовами, виданих в Україні та за її межами. Інформацію про ці матеріали вміщено в наступних розділах Покажчика. Окрім цих видань, у заключному, дев'ятому розділі зафіксовано також дисертації науковців вишу.

Як відомо, до складу науково-довідкового апарату входять: передмова, вступна (ввідна) стаття, допоміжні покажчики (іменні, предметні й т. п.), додатки тощо. У цьому контексті зауважимо, що укладачі видання дотримались необхідних параметрів. Допоміжні покажчики (Іменний покажчик та Покажчик основних скорочень) логічно і змістовно доповнюють рецензоване бібліографічне видання. Прізвища осіб, відображених за ознакою персоналії, наведено в Іменному покажчику за алфавітом, а номери бібліографічних записів указано в дужках.

Загалом, рецензований бібліографічний покажчик вирізняється чіткою, логічною структурою, скрупульозним фіксуванням інформації, високим рівнем технічного оформлення переліку публікацій.

Він буде корисним не лише для науковців, викладачів та студентів, але й для широкого кола читачів, для всіх, хто цікавиться розвитком Ужгородського національного університету, його освітніми та науковими досягненнями.

Безперечно, даний посібник не є вичерпним, він «реєструє **окремі** (виділення наше – М. О.) видання науково-педагогічних працівників університету за 25 років діяльності» (1, с. 7). Окрім того, невеликий (навіть за сучасними мірками) тираж видання може обмежити сферу його використання на практиці. Доцільним видається розміщення тексту Покажчика на сайті бібліотеки УжНУ з поступовим оновленням і доповненням (наскільки це можливо) його системою перехресних посилань на повні тексти матеріалів, назви яких зафіксовані у виданні. Серйозним підґрунтям тут можуть стати,

зокрема, матеріали Електронного репозитарію наукових публікацій УжНУ.

Побажаємо укладачам Покажчика наснаги і подальших творчих звершень у цій копіткій, часто недооціненій роботі, продовження кращих традицій бібліографів УжНУ.

1. Основні праці науковців Ужгородського національного університету (1991-2015) / Уклад.: О. В. Бряник, Н. С. Лехман, Л. О. Мельник, О. В. Хаван, О. З. Цуняк; уклад. розд. «Дисертації»: Н. Я. Данилець, М. І. Чорній; передм. В. І. Смоланки; відп. за вип. М. М. Медведь; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Ужгор. нац. ун-т», Наук. б-ка. – Ужгород: Вид-во Олександри Гаркуші, 2016. − 696 с.
2. Мельник Л. Бібліограф Олена Дем'янівна Закривидорога: (До 90-річчя від дня народження) / Л. Мельник // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Соціальні комунікації / [Гол. ред. Ю. М. Бідзіля]. – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2013. – Вип. 2 (30). – С. 210-213.
3. Бібліографічні видання публічної бібліотеки: різновиди та методика створення: [методичні поради] / КЗ «РОМЦ БКР»; автор-укладач Л. В. Гріщенко. – Черкаси: б. в., 2014. – 28 с.

Олашин М. В. (Ужгород)